

מסורת הש"ס

(א) ויבין סם: ע"ש סט: צ"מ ו. מ"ז סב. מורה ט. כט: ערכין הל' כג: (ז) [צ"ל דמקן, א] [נקמן קמא, א] (ח) [נעל לט, א] (ט) [צ"ל ונתקן, ח] מגילה ט. ר"ה ו. קוין פ"א מ"ה, ח ערכין כ:.

תורה אור השלם

1. והבניא יהוה או חלם ה'אלים יהוה יקום פי דבר קרה על ה' אלהיכם המוציא אתכם מארץ מצרים והפךר מבית עבדים לתהייה מן הדרך אשר צוה ה' אלהיך ללכת בה ובעברת ה'עמ מקרבך: דברים יג ו. 2. פי יקרא קן צפור לפנה"ך בדרך בבל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רבצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הקנים: דברים כו ו. 3. ואיש פי יקדש את ביתו קדש ל' ה'וערבו בהון בין טוב ובין רע כאשר יעריך אתו הבהון ויקרא בו יד: 4. קדור מומור ל' הארץ ומלאה תבל וישבו בה: תהלים כו א וחשב לו הבהון את מכסת הערפך עד שנת היבל ונתן את הערפך ביום ההוא קדש ל': ויקרא כו כב

גליון הש"ס

גמ' הא מקמי דשמעיה. לעל דף גט ע"א: רש"י ד"ה דמחבר הקרבה וכו' לחביאו לקורה. ע"י מעלה דף יט ע"א כנשי' ד"ה עד שאלו וע"י לעל דף כג ע"כ מוס' ד"ה והביאו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

(א) רש"י ד"ה אומיב ליה וכו' שום מלוה מנייהו. כלא ה"ד ואח"כ מה"ד ממנה וכו':

מוסף רש"י

פטור מלשלח. דיכין לעל את הביצים הוא ליה קן מומין (קטון קמא...), נדר האומר הרי עלי עולה. ולאחר זמן הפרישה חייב באחריותה, נדבה האומר הרי זו ולא קבלה עליו (מגילה ח. ת). ונפל הבית. קודם שהחזיק בו גזר (ערכין כ:).

שילוח הקן פרק שנים עשר חולין

בר קטלג הוא. ומהיכן נמלט: וזערה רע. מזה על כל הפועל בחייבי מיתה להציאן לז"ד כדי לזכור רשעים מישראל: מי מייחייב. אפילו כשהוא חולין: אלא דהוא קן בעלמא. במקום שאין קניו לו והצדיקים אינן שלו דהא כל מקום שהצדיקים שלו אפילו ע"י זכיית

חצר המשתמרת לאלם שלא מדעמו חשיב ליה מוומן כהשואל את הפרה (צ"מ 97 קב:). אלא דאגבזיניהו לאפרוחים. וזכה צהו ואקדשיניהו ומאחר לאפרוחין קדושים נפטר מלשלה את האם: והדר אהדרינהו. וחזרה האם עליהן: פטור מלשלה. דהא כיון דזכה צהו מוומן קרינא צהו: איחייב ליה בשילוח. כשמאן ומשום דאקדשה צמר הכי לא פקע ליה שום מלוה מנייניהו א. דתניא וכו' מוקדשים אין כסוי הדם נוהג צהו כדלמרינן בפרק כסוי הדם (לעיל 97 פג:). משום שחיטה שאינה ראויה שאסורים בהנאה: שחטה ואחר כך הקדישה חייב לכסות. דמיוצא דחיל עליה לא פקע: רב אמר. לתרוצי למתני': במקדיש פירות שזכנו. גולתו שזכנו למזבח לעולת נדבה ואחר כך כשגדלו אותן פירות מרדו ויאלו וקננו במקום אחר דמעיקרא כי אקדשיניהו ידידיהו הוו ומל הקדש עלייהו והשתא דמלאן לאו מוומן הוא ולי הוו חולין הוו מייחייבי. והאי דנקט פירות ולא אמר מקדיש שזכנו עלמנו משום דזינים אינן ראויין אלא כשהן קננים וכו' לא אמר למילניהו אלא נקדשי מוזבח: דקא מוקים ליה אפילו נקדשי צדק הציט. ואשמעינן כדזכתא דלע"ג דקדושת דמים בעלמא הוא פטור מלשלה כדלמרינן טעמא שאתה מלוה לה להציאו ליד גזר: לא פקעה קדושתיהו: פקעה קדושתיהו. ומייחייבי בשילוח: לה' הארץ. אינן אצודין שזכנו מקום שהם של הקדש הן: הא מקמי דשמעיה מר' יוחנן רבו. הוה קיס ליה כיון דמנדה פקעה לה קדושתה וצתה דשמעיה מרבי יוחנן דמריק ליה לה' הארץ ומלוואה קבלה ממנו ומשום הכי פטור במקדיש ואצ"ד: הא דלמר הרי עלי. להציאו וכשהפרישה אחר כך נגנבו ואצ"ד לע"ג דכי גזר דרמננא הוא לא קייס נדרו: נדר האומר הרי עלי עולה. ואח"כ הפריש בהמה ואמר הרי זו לנדרי אס מתה חייב באחריותה הוואלי ומעיקרא ארכבה אכתפיה: דמיהוסר הקרבה. דכי אמר עלי הכי קאמר עלי * להציאו לעזרה אצל צדק הציט גמרו בהפרישתו ואי משום דלא הציאו ליד גזר הכל גזרבים הן דלה' הארץ: וזים זה קרינן. לצדק הציט שאף הן נקראים קרינן כענין שנאמר (במדבר נא) ונקרב את קרבן ה' איש אשר נאלץ כלי זה זה וקדושת דמים הם: שור זה עלי עולה.

בר קטלא הוא אלא דלא גמר דיניה ובעי לאתוייה לבי דינא וקיומי ביה ובערת הרע מקרבך הני מוקדשין היכי דמי אילומא דהוה ליה קן בתוך ביתו ואקדשיה מי מייחייב * כי יקרא קן צפור פרט למוזמן אלא דהוא קן בעלמא ואקדשיה ומי קדוש * איש כי יקדש את ביתו קדש אמר רחמנא * מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו אלא דאגבזיניהו לאפרוחים ואקדשיניהו והדר הדיניהו האי אפילו בחולין נמי לא מייחייב * דתנא * נטל את הבנים והחזירן לקן ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח אלא דאגבזיהו לאם ואקדשה והדרה מעיקרא

איחייב ליה בשילוח מקמי דאקדשה דתניא ר' יוחנן בן יוסף אומר הקדיש חיה ואח"כ שחטה פטור מלכסות * שחטה ואח"כ הקדישה חייב לכסות שכבר נתחייב בכסוי קודם שיבא לידו הקדש רב אמר במקדיש פירות שובכו ומרדו ושמואל אמר במקדיש תרנגולתו לבדק הבית בשלמא שמואל לא אמר כרב דקא מוקים לה בקדשי בדק הבית אלא רב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך רב דוקא קפטרי משילוח כגון פירות שובכו דקדשי מוזבח נינהו דכיון דקדשי קדושת הגוף לא פקעה קדושתיהו מיינייהו אבל במקדיש תרנגולתו לבדק הבית דלאו קדשי מוזבח דקדושת דמים בעלמא הוא כיון דמרדה פקעה קדושתיהו וחייבת בשילוח ושמואל אמר * כל היכא דאיתיה בבי גזר דרחמנא איתא דכתוב * לה' הארץ ומלוואה וכן אמר ר' יוחנן במקדיש תרנגולתו לבדק הבית ומרדה אמר ליה רבי שמעון בן לקיש וכיון שמרדה פקעה ליה קדושתה אמר ליה בבי גזר דרחמנא איתא דכתוב * לה' הארץ ומלוואה ורמי דר' יוחנן בן לקיש אדר"ש בן לקיש * דאיתמר מנה זה לבדק הבית ונגנבו או נאבדו רבי יוחנן אמר חייב באחריותן עד שיבואו ליד גזר וריש לקיש אמר כל היכא דאיתיה בבי גזר דרחמנא איתיה דכתוב * לה' הארץ ומלוואה קשיא דריש לקיש אדריש לקיש קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן דריש לקיש לא קשיא * הא מקמי דשמעיה מר' יוחנן רביה הא לבתר דשמעיה מר' יוחנן רביה אלא דר' יוחנן אדר' יוחנן קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן נמי לא קשיא הא דאמר עלי הא דאמר הרי זו מכלל דר"ש בן לקיש אע"ג דאמר עלי לא מייחייב * והתניא * ואיזהו נדר ואיזהו נדבה נדר האומר הרי עלי עולה נדבה האומר הרי זו עולה נדבה או מתה או נגנבה או שאבדה חייב באחריותה נדבה מתה או נגנבה או שאבדה אינו חייב באחריותה אמר לך ריש לקיש הני מילי קדשי מוזבח דמחוסר הקרבה אבל קדשי בדק הבית דלאו מחוסר הקרבה אע"ג דאמר עלי לא מייחייב * והתנן האומר שור זה עולה בית זה קרבן מת השור נפל הבית אינו חייב באחריותו שור זה עלי עולה בית זה עלי קרבן מת השור נפל הבית חייב לשלם ה"מ היכא דמת השור ונפל הבית חייב לשלם דליתנהו אבל היכא דאיתנהו כל היכא דאיתיה בבי גזר דרחמנא איתיה דכתוב * לה' הארץ ומלוואה אמר רב המנונא הכל מודים בערכין אע"ג דאמר עלי לא מייחייב מאי טעמא דלא מיתמר ליה בלא עלי היכי לימא לימא ערכי אמאן לימא ערך פלוני אמאן מתקיף לה רבא לימא הריני בערכי הריני בערך פלוני ועוד תניא רבי נתן אומר * ונתן את הערכך ביום ההוא קדש לה' מה תלמוד לומר לפי שמצינו בהקדשות ומעשרות שמתחללין על מעות שבחולין נגנבו או שאבדו אינן חייבין באחריותן יכול

אע"ג דלמר זה כיון דקאמר עלי עלי להציאו קאמר וכן צדיק לצדק הציט למוכרו להציאו דמיו ליד גזר: אצל היכא דאיתנהו. כגון מעות שאבדו צי גזר דרמננא איתנהו ואס הוואין הגבג הוא מעל ועליו לשלמן להקדש: בערכין. האומר ערכי עלי והפריש ערכו: דלא מיתמר ליה בלא עלי. דלא אפשר למימר הרי זה בלשון ערך דהא עדיין לא קבל חובת ערך עליו: דאי נימא ערכי. ולא עלי אמאן רמי האי נדר לשלומי: אס אמר ערך פלוני. ולא אמר עלי אמאן רמי: ועוד סינא. דחייב באחריותו: ונתן אס הערכך. צפודה שדה מקנה מן ההקדש כתיב וחשב לו הכהן את מוסקת הערכך עד שנת היוכל ונתן את הערכך הו"ל למכתב ונתן אותו או ונתנו מה ת"ל הערכך ש"מ אערכין קמהדר: לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני שהן מסתללין על המעות. כשהפריש פדיון ואצ"ד אינו חייב באחריותן דהא כתיב ויסף חמישית כסף ערכך עלי והיה לו (ויקרא טו) ולא כתיב ציה גמיה אלא מהפרישו ואמר הרי זה מחולל על זה נקרא ערך להקדיש דמיו ויאל לחולין ההקדש: יכול

קלמ'

ביון דמרדו פקעה קדושתיהו. שמעין מהכא דלוחים ומרגוליס של חולין שמרדו צבעליהם והלכו להן הוו הפקר והמחזיק צהו וזה דהא הכא היינו טעמא כיון דמרדו הוו הפקר ומייצין בשלות: דוקא מת ונפלא דליתנהו. לאו דוקא נקט מת דהא שור אפילו נגנב או נאבד נמי חייב באחריותו

שהוא קדשי המנונא ולרבי יוחנן נפל נמי לאו דוקא: לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני בוי'. תימנה בלחיה

הקדש מיידי אי דלמר הרי זה מאי איריא דנקט לאחר שנמללו אפילו הקדש עלמנו נגנב או נאבד אין חייב באחריותו אלא על כרחך דלמר עלי אף על גב דצחקדס גופיה חייב באחריותו כיון שנמלל אינו חייב באחריות המעות ואס כן מה קאמר יכול אף זה כן היאך דומה ערך להקדש שנמלל: שספי

הקדש מיידי אי דלמר הרי זה מאי איריא דנקט לאחר שנמללו אפילו הקדש עלמנו נגנב או נאבד אין חייב באחריותו אלא על כרחך דלמר עלי אף על גב דצחקדס גופיה חייב באחריותו כיון שנמלל אינו חייב באחריות המעות ואס כן מה קאמר יכול אף זה כן היאך דומה ערך להקדש שנמלל: שספי

אע"ג דלמר זה כיון דקאמר עלי עלי להציאו קאמר וכן צדיק לצדק הציט למוכרו להציאו דמיו ליד גזר: אצל היכא דאיתנהו. כגון מעות שאבדו צי גזר דרמננא איתנהו ואס הוואין הגבג הוא מעל ועליו לשלמן להקדש: בערכין. האומר ערכי עלי והפריש ערכו: דלא מיתמר ליה בלא עלי. דלא אפשר למימר הרי זה בלשון ערך דהא עדיין לא קבל חובת ערך עליו: דאי נימא ערכי. ולא עלי אמאן רמי האי נדר לשלומי: אס אמר ערך פלוני. ולא אמר עלי אמאן רמי: ועוד סינא. דחייב באחריותו: ונתן אס הערכך. צפודה שדה מקנה מן ההקדש כתיב וחשב לו הכהן את מוסקת הערכך עד שנת היוכל ונתן את הערכך הו"ל למכתב ונתן אותו או ונתנו מה ת"ל הערכך ש"מ אערכין קמהדר: לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני שהן מסתללין על המעות. כשהפריש פדיון ואצ"ד אינו חייב באחריותן דהא כתיב ויסף חמישית כסף ערכך עלי והיה לו (ויקרא טו) ולא כתיב ציה גמיה אלא מהפרישו ואמר הרי זה מחולל על זה נקרא ערך להקדיש דמיו ויאל לחולין ההקדש: יכול

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הל' כב: ז ב מיי' פ"ג מהל' שמיטה הלכה ז סמוג ענין סה טו"ש ע"ד סי' רצב סעף ה: ג ג מיי' פ"ד שם הל' ג: ח ד מיי' פ"ד מהל' מעשה קרצנות הל' ד: י ה מיי' שם הלכה ה: יא ו מיי' שם הלכה ו וע"ש בדלמנר דמיו זה עליו:

שיטה מקובצת

אין דאיתמר מנה זה לבדק הבית. נ"ב ע"י תוס' שרבי: דף כ ע"ב: